

CONCEPTUL DEFINIRII UNOR NOTIUNI ALE ACTIVITĂȚII VÂNĂTOREȘTI PASIBILĂ DE RĂSPUNDERE PENALĂ (ART. 233 C. PEN. AL REPUBLICII MOLDOVA)

Grigore ARDELEAN

doctor în drept, lector universitar, Academia „Ștefan cel Mare”
a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova

Abstract

A compartment quite publicized today in our society is that of injury to the animal kingdom by crime hunting illegally, given that this occupation is becoming increasingly attractive, profitable and generating benefits, while legislation medium segment governing the assessment and repair of the injury caused in this way becomes vulnerable and helpless against the various forms of attempt on species of interest Hunting.

Keywords: *hunting, crime, criminal, household hunting, poaching, animal kingdom, penalt*

Introducere

Amestecul tot mai frecvent și necontrolat al ființei umane în procesele firești ale naturii realizate, adesea, prin activitățile de exploatare irațională, industrie și dezvoltare a tehnologiilor, fără îndoială, pune în pericol existența viului pe pământ și a tot ce numim valori de mediu. Accesul nelimitat la resursele naturale, inițial, la cele de interes vânătorec pe care omul le-a exploatat în scopul asigurării hranei și a elementelor procese fiziologice, iar ulterior prin exploatarea în exces a acestora în scopuri de agonisire a adus la instalarea unui dezechilibru natural fără precedent, ireversibil poate. De aceea, un subiect destul de important și discutat mult în jurisprudența zilelor noastre este cel al infraționalității contra mediului, în special, al infrațiunilor contra regnului animal (vânatul ilegal), în condițiile în care această îndeletnicire devine din ce în ce mai atractivă, aducătoare de profit și generatoare de beneficii.

Astfel, în circumstanțele descrise, legislația de mediu pe segmentul ce reglementează modul de evaluare și reparare a prejudiciului adus pe această cale devine vulnerabilă și neputincioasă în fața diverselor forme de atentare la speciile

de interes vânătoresc. Cu toate acestea, abordările la acest capitol tot timpul au fost caracterizate prin aspectul lor simplist și generalist care nu a prezentat un interes aparte pentru doctrinari, dar de multe ori nici pentru cei care aplică legislația în domeniu, în condițiile în care acesta necesită o examinare specifică ținându-se cont de importanța și particularitatea categoriei componentelor vizate în materia reparării prin readucere la starea anterioară prejudicierii. Abordând situația componente biotice de mediu care constituie și obiectul cercetării și aici menționăm resursele regnului animal, în special, speciile de interes vânătoresc, ne-am propus să elucidăm sub aspect detaliat cauzele și condițiile ce determină subiecții în a săvârși infracțiuni calificate drept „vânat ilegal”, formele de atentare, constatarea, evaluarea, ajungând chiar la aspecte ce țin de repararea prejudiciului adus mediului pe această cale.

Metode aplicate și materiale utilizate. În cursul elaborării studiului de față s-a ținut cont de regulile principale ale realizării unei cercetări ce implică în mod necesar utilizarea anumitor metode de cercetare specifice fiecărui subiect în parte. În cazul nostru au fost utilizate pe larg metoda analizei (ce se concretizează în analiza problematicii și a particularității cauzelor ce determină la săvârșirea infracțiunii de vânat ilegal), metoda deducție (prin care se realizează o constatare a ineficienței mecanismului aplicat în vederea calificării și sancționării penale a faptelor ce atentează la integritatea regnului animal), metoda prospectivă (utilizată în scopul examinării posibilității de implementare a noilor idei și mecanisme ce vor asigura încadrarea juridică adecvată racordată la exigențele actuale de protecție a mediului).

Rezultate obținute și discuții

Deci, după cum se știe, condițiile actuale la care pretinde omenirea, văzute diferit de fiecare individ în parte în procesul agonisirii de bunuri și produse pe cât se poate de scurte și ușoare, au o geneză mult mai îndelungată decât cea care se pretinde că datează din perioada descoperirii marilor tehnologii industriale. În concret, aspirația omului de a-și crea un anturaj confortabil pe seama factorilor naturali își are originea încă din perioada preistorică, când îndeletnicirile de bază, de fapt și unicele pe atunci, constau din activitățile de vânat și pescuit. Ulterior, insistența de a trăi mai bine, de a-și diversifica confortul și condiția de trai, au determinat omul să treacă la identificarea și aplicarea unor tehnologii fără precedent, iar activitatea de vânat considerată până atunci sursa principală de existență este percepută deja ca o alternativă a activităților industriale, activități care înregistrează un impact extrem de negativ asupra mediului în comparație cu cea a nimicirii animalelor sălbatice din componența fondului cinegetic.

Astăzi, în scopul obținerii unor comodități sporite, omul exploatează un volum necontrolat de resurse pe care natura i le oferă gratuit, însă fără să țină cont de consecințele nefaste ale excesului în exploatare, ignorând vădit normele reglementate de legislație. În general se prezumă că orice activitate desfășurată de om implică un nivel sporit sau redus de prejudiciere a mediului [1, p. 95].

Totuși, odată cu evoluția omenirii în toată splendoarea sa, au evoluat în mod constant și unele reglementări menite să prescrie, supravegheze și să sancționeze unele abateri de la dispozițiile sale, fiind prezente astăzi aproape în toate domeniile de activitate și nu numai.

Astfel, sa ajuns ca după anii 1980, atunci când a fost consacrată definitiv ramura dreptului mediului, prin multitudinea reglementărilor să-și facă apariția și legile destinate nemijlocit protecției faunei sălbatice de interes vânătoresc prin normele ce privesc administrarea și controlul de stat în domeniul folosirii și protecției fondului cinegetic.

Este evident faptul că normele penale cu caracter preponderent imperativ și represiv instituite în vederea protecției faunei sălbatice se impunea odată cu intensificarea atentărilor la această categorie de resurse și, nu atentării pur și simple primitive, ci a celor cu folosirea dispozitivelor periculoase, atât pentru speciile faunistice, cât și pentru resursele naturale de care acestea își au legată existența (masive forestiere, ecosisteme acvatice, câmpii și alte spații naturale). Considerentul de față a determinat legiuitorul să adopte de urgență unele măsuri de prevenire a acestor activități, dar și cele de sancționare a făptuitorilor inclusiv prin măsuri de drept penal.

În fine, având drept obiectiv principal al studiului de față identificarea unor combinații juridice prin care să fie asigurată o protecție sporită și eficientă a regnului animal prin activitățile de vânat ilicit, mai întâi de toate se cere a pune în evidență reglementările existente la acest capitol, iar în acest context vom realiza o succintă analiză a cadrului juridic începând de la enunțarea, perfecționarea și adaptarea conținutului unor noțiuni ce definesc fapta penală de vânat ilicit la exigențele și standardele legislației de mediu care vor fi în stare să facă față oricăror încercări de a dăuna și periclita componenta în discuție. Spunem aceasta, deoarece fauna sălbatică constituie un element destul de important al mediului ce asigură echilibrul ecologic și funcționarea tuturor componentelor naturale fără de care existența omului ar fi precară și fără sens.

Deci, până a trece la interpretarea textului de la art. 233 CP al RM (vânatul ilegal) vom analiza principalele noțiuni ale domeniului vizat din perspectiva legislației de mediu cum ar fi noțiunea de „vânătoare”, „fond cinegetic” și cea de „braconaj” care constituie și obiectul de studiu al prezentei lucrări, dar care mai descrie și impactul negativ al infracțiunii ce urmează a fi combătută cu prioritate și în condiții de maximă echitate socială.

În pofida faptului că legislația noastră nu definește expres noțiunea de vânătoare, sensul acesteia poate fi desprins din conținutul art. 26 a Regulamentului gospodăriei cinegetice [9], care se menționează că se consideră *vânătoare depistarea în scopul dobândirii, urmărirea și dobândirea propriu-zisă a animalelor aflate în condiții naturale*. Evident că în context legislativ, noțiunea de „vânătoare” exprimă un aspect rezumativ, succint care, evită să descrie toate acțiunile și rezultatul lor, precum și temeiul dreptului exercitat cu acest prilej.

În contextul dat s-ar arăta acțiunile care pot fi ușor calificate drept infracțiuni de braconaj (vânătoare ilegală) stabilind astfel limita dintre licit și ilicit în conținutul uneia și aceiași noțiuni.

Pe lângă aceasta, în viziunea noastră considerăm că era mult mai potrivit ca legiuitorul să recurgă la o detaliere a noțiunii ce definește vânătoarea, urmând ca aceasta să includă în sine toate elementele și caracterile juridice care contribuie la facilitarea înțelegerii sensului pe care îl exprimă. Or, scopul formulării unei noțiuni rezidă însuși în menirea pe care o are în a reflecta caracterile generale, valoarea, sensul și însemnătatea unui lucru, fenomen, concept sau termen care devine distinct datorită trăsăturilor proprii [2].

Bunăoară, sub aspect comparativ cu legislația altor state, iar aici aducem drept exemplu legislația în domeniu a României [6], noțiunea de vânătoare este definită într-un sens mult mai larg, *adică acțiunea de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire sau orice altă activitate având ca finalitate capturarea ori uciderea exemplarelor din speciile în stare de libertate*. Tot în conținutul noțiunii se specifică că nu constituie acțiune de vânătoare capturarea autorizată a exemplarelor din speciile de interes cinegetic în scop științific, urmată de eliberarea acestora.

Un aspect deosebit de important al modului de legiferare în domeniul activității de interes vânătoresc, caracteristic legislației României constă în faptul că prin aceeași lege se face distincția între noțiunile de *vânătoare și vânat*, cea din urmă menționând că prin vânat se înțelege exemplarul/exemplele din specia/speciile de interes cinegetic obținut/obținute prin acțiunile de vânătoare sau prin acțiunile de braconaj cinegetic. Evident că prin această „manevră legislativă” pe bună dreptate se încearcă a se distinge între vânătoare și vânat, prima fiind desemnată ca o activitate autorizată în dobândirea animalelor din fondul cinegetic prin nimicire, iar ultima un rezultat material al primei activități fără a se lua în considerare și rezultatul spiritual (plăcere, relaxare, hobby) de care profită în exclusivitate vânătorul, acesta înfățișându-se în ipostaza de subiect beneficiar direct a resurselor regnului animal. Spunem aceasta, deoarece în literatura de specialitate se consideră că această categorie de beneficiari ce se bucură nemijlocit de produsele regnului animal, mai fiind numiți și beneficiari ai folosinței speciale [10, p. 295].

Actualmente în proiectul Legii Republicii Moldova cu privire la fondul cinegetic și protecția vânatului, de asemenea se încearcă a face o delimitare între noțiunile de vânat și vânătoare unde prin **vânat** s-ar referi la animale sălbatice

(mamifere, păsări) de interes vânătoresc, iar prin **vânătoare** la – căutarea, stârnirea, hăituirea, rănirea, dobândirea sau capturarea vânatului sau orice altă activitate care are ca scop recoltarea acestuia.

În această ordine a analizei sintetizăm ideea că noțiunile de *vânător*, *vânătoare* și *vânat* în materia activităților de interes cinegetic formează fără îndoială elementele unui raport juridic (subiect, obiect și conținut) care sunt supuse reglementărilor specifice și constituie parte din obiectul de studiu al ramurei de dreptul mediului.

În literatura rusă de specialitate [11, p. 243] termenul „vânătoare” este definit în două sensuri, *ca mod de folosire a regnului animal și în sensul de extragere în ordinea stabilită din mediul de existență a obiectelor regnului animal ce fac obiectul activității de vânat*.

Analizând și această din urmă noțiune oferită de legislația Federației ruse, în cele ce urmează vom încerca prin combinarea celor mai relevante trăsături conținute în noțiunile definite mai sus să atribuim o noțiune cât se poate de originală, adecvată și plină de înțeles termenului de „vânătoare”.

Vânătoare – activitate autorizată în condițiile legii care constă în căutarea, urmărirea, capturarea ori nimicirea animalelor din fondul cinegetic aflate în stare de libertate.

În această ordine de idei, propunem ca noțiunea în cauză să fi încorporată în conținutul unei legi care va reglementa domeniul activităților de interes vânătoresc și va stabili baza ulterioarelor formulări ale normelor destinate consolidării regimului privind supravegherea, administrarea și folosirea rațională a resurselor regnului animal. Or, potrivit art. 26 din regulamentul gospodăriei cinegetice, vânătoarea este o metodă de folosire a resurselor regnului animal.

O altă noțiune utilizată frecvent în conținutul reglementărilor ce stabilesc modul de folosire a resurselor regnului animal prin activități de interes vânătoresc o reprezintă cea a *fondului cinegetic* care după părerea noastră întruchipează obiectul țintă a acestei activități, dar și delimitează în mod incontestabil fauna sălbatică în animale de vânătoare și cele care nu sunt destinate acestor activități din considerente de securitate ecologică a animalelor rare, periclitare sau pe cale de dispariție. Ca și în cazul noțiunilor analizate mai sus, vom formula o noțiune a fondului cinegetic ulterior analizei legislației altor state sub aspect comparat, dar și tuturor aspectelor ce merită a fi reținute și evidențiate în cadrul studiului propus.

Așadar, cât nu ar fi de paradoxal, dar legislația națională nu oferă o definiție clară a noțiunii de fond cinegetic lăsând să se înțeleagă din conținutul art. 2 al Regulamentului gospodăriilor cinegetice că *animalele de interes vânătoresc și multitudinea de terenuri de vânătoare constituie Fondul cinegetic unic de stat al Republicii Moldova*. Din această expresie deducem că fondul cinegetic se alcătuiește din animalele de interes vânătoresc și din terenurile de vânătoare, ceea ce ar presupune că ar fi mai potrivit ca acestea să fie definite în mod separat, așa cum

spre exemplu o face legiuitorul român prin Legea nr. 407/2006, unde se definește *fauna de interes cinegetic* (animale de interes vânătorec) ca - *fauna de interes cinegetic este resursa naturală regenerabilă, bun public de interes național și internațional*, iar noțiunea de *fond cinegetic* se lasă a fi dedusă din conținutul altor norme care este una evidentă și subînțeleasă fără a mai fi necesară o definiție legală, accentul fiind pus, și pe bună dreptate, pe fauna sălbatică ca element al naturii care face obiectul prioritar de protecție în fața terenurilor pe care urmează a se desfășura activitățile de interes vânătorec.

În aceste circumstanțe se cere și o definiție a noțiunii de faună pentru a o distinge de alte noțiuni înțelesul cărora poate fi desprins din aceasta. Deci, potrivit unor autori [7, p. 156], *prin faună* se înțelege totalitatea animalelor de pe planetă, dintr-o anumită zonă, de pe un teritoriu dat sau dintr-o anumită epocă geologică, constituită în urma unui proces istoric de evoluție. Termenul „faună” denumește și diferite grupuri de animale-mamifere, păsări domestice și sălbatice, albine, pești, viermi de mătase etc.

La acest compartiment, în literatura română de specialitate [8, p. 105] referindu-se la fondul cinegetic se menționează că animalele sălbatice de interes vânătorec, împreună cu biotipurile acestora (condițiile de mediu în care trăiesc și se dezvoltă) constituie *fondul cinegetic* (compusă din unități de gospodărire cinegetică, denumite fonduri de vânătoare, constituite pe toate categoriile de terenuri, indiferent de proprietar, și astfel delimitate încât să asigure o cât mai mare stabilitate vânatului în cuprinsul acestora.

Totodată, merită a fi considerat și modul de definiție a noțiunii de fond cinegetic în literatura rusă de specialitate [11, p. 76], prin care se înțelege *totalitatea animalelor sălbatice și păsărilor care viețuiesc, precum și cele care au fost aduse pe terenurile de vânătoare indiferent în gestiunea cui se află, pe suprafața cărora se admite vânătoarea cu respectarea normelor prescrise de lege.*

Din punctul nostru de vedere, noțiunea expusă în literatura rusă de specialitate, dar și în legislația României pare a fi mai potrivită domeniului pe care-l reglementează, accentul fiind pus în acest sens pe exemplarele de specii sălbatice ce reprezintă fauna de interes cinegetic, iar terenurile pe care acestea viețuiesc prezintă un interes mai puțin accentuat anume în materia activității de interes vânătorec.

Din această perspectivă, considerăm oportună revizuirea și completarea noțiunii de fond cinegetic după conținutul ce urmează:

Fond cinegetic - totalitatea speciilor de animale sălbatice ce viețuiesc în terenurile de vânătoare, constituie obiectul activităților de interes vânătorec și aparțin domeniului public.

În sfârșit, consecutivitatea expunerii asupra noțiunilor de „vânătoare” și „fond cinegetic” ne permite să trecem la analiza celei mai importante noțiuni, care de fapt formează obiectul de studiu al lucrării de față și anume noțiunea de „braconaj”.

Credem noi, că nu ar fi decât imposibil și inadmisibil să inițiem studiul privind particularitatea încadrării juridice a faptei penale de vânat ilegal (braconaj) fără a ne expune asupra activității de interes vânătoresc (vânătoare) care presupune viceversa celei dintâi, precum și a obiectului de atentare (regnul animal din componența fondului cinegetic) care toate împreună formează baza reglementării regimului răspunderii penale, respectiv temeiul declanșării acestei categorii de răspunderi ulterior delimitării ilicitului de licit în cadrul activității de interes cinegetic.

Deci, examinând legislația Republicii Moldova, alta decât cea penală, nu identificăm o noțiune dată braconajului, fapt ce poate fi calificat drept lacună în legislația noastră, cu toate că o asemenea noțiune se identifică în cuprinsul Codului penal la art. 233. Potrivit normei citate, se consideră vânat ilegal vânatul fără autorizația corespunzătoare fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise (**braconajul**), dacă acesta a cauzat daune ce depășesc 200 de unități convenționale [3].

Din conținutul acestei norme constatăm că braconajul în sensul legii penale este considerată acea activitate specifică vânatului numai că desfășurată în condiții de ilegalitate sau cu încălcarea regulilor de vânătoare. Nu ne putem abține de la comentarii însă în privința ultimei expresii a noțiunii date de codul penal în vederea calificării acestor fapte drept infracțiuni în funcție de quantumul prejudiciului cauzat considerând această normă ca fiind una imperfectă atâta timp, cât faptele prejudiciabile se califică drept infracțiuni în funcție de valoarea materială afectată și nu în considerentul generării consecinței ce constă în pericolul iminent asupra regnului animal.

În acest sens considerăm că infracțiunea de braconaj poate fi calificată și fapta prejudiciabilă indiferent de quantumul prejudiciului adus dacă aceasta a fost săvârșită cu aplicarea unor dispozitive explozibile, periculoase și pentru alte elemente ale mediului ce fac parte componentă a ecosistemului natural în care își au existența speciile din fondul cinegetic. Poate din acest motiv se consideră [4] că în majoritatea absolută a cazurilor vânatul ilegal se califică drept contravenție și se sancționează conform Codului contravențional.

Totuși, faptele ce se încadrează sub limita quantumului impus de legea penală sunt calificate drept contravenții, iar în acest Codul contravențional oferă după părerea noastră o noțiune mult mai calitativă care ar putea sta la baza formulării unei noțiuni încorporate ulterior în conținutul legii cu privire la vânătoare.

Așadar, potrivit art. 128 al Codului contravențional [5] prin **braconaj** se înțelege *vânătoarea fără autorizație (licență), fără carnet de vânător sau fără autorizație de deținere, portarmă și de folosire a armei de vânătoare, depășirea normelor stabilite de recoltare a vânatului, precum și vânătoarea în locurile interzise și în perioadele de prohibiție, folosirea armelor, uneltelor și metodelor interzise.*

Este de menționat că legislația României definește expres noțiunea de braconaj ca fiind *acțiunea desfășurată în vederea obținerii aceluiași efecte ca și prin acțiunea de vânătoare, fără a fi îndeplinite condițiile legale pentru desfășurarea acesteia din urmă* [6].

În această ordine de idei, mergând pe modelul legislației altor state, dar și reieșind din necesitatea consolidării unui cadru general care să stabilească modul de folosire și protecție a speciilor din componența fondului cinegetic, considerăm oportună formularea unei noțiuni a braconajului cu încorporarea ei ulterioară în conținutul unei eventuale Legi cu privire la vânătoare care să aibă următorul text:

Braconaj - *vânătoarea fără autorizație sau cu depășirea normelor de recoltare a vânatului cu folosirea armelor, uneltelor și metodelor interzise.*

Cu toate acestea, revenind la subiectul cercetat, așa cum anunțam la începutul lucrării că vom atinge și aspecte legate de particularitatea prejudiciului ecologic adus prin activitatea ilegală de vânat, în cele ce urmează vom aborda și categoria de resurse ce constituie obiectul de atentare pentru a putea formula ulterior o noțiune specifică domeniului vizat.

Așadar, este cunoscut faptul că prejudiciul cauzat prin activitatea de vânat ilegal constă din vătămarile aduse regnului animal compus din totalitatea animalelor sălbatice de interes cinegetic, cu toate că nu poate fi exclusă în totalitate posibilitatea prejudicierii și altor categorii de resurse (forestiere, acvatice sau atmosferice) care în mod natural constituie habitatul animalelor de interes vânătoresc. Spre exemplu, având în vedere faptul că activitatea de vânat se califică drept ilegală atunci când sunt utilizate mijloace, arme sau mecanisme interzise, în mod inevitabil prin aplicarea acestora va avea de suferit și resursele naturale altele decât cele ale regnului animal. Or, animalele sălbatice de interes vânătoresc nu pot fi izolate prin scoaterea lor din circuitul natural, acesta din urmă constituie habitatul în care se înmulțesc, dezvoltă sau migrează, în general își au existența.

Totodată, la definirea noțiunii de prejudiciu adus prin vânatul ilicit urmează a se ține cont de faptul că după natura sa acesta se limitează adesea la vătămarile aduse factorilor de mediu, unde repercusiunile asupra persoanei și bunurilor sale nu prea sunt specifice și asta, deoarece, resursele regnului animal de interes vânătoresc aparțin în exclusivitate domeniului public.

Cu alte cuvinte, prin nimicirea unei căprioare nu se aduce și o vătămare a dreptului unui particular, deoarece acesta poate fi doar proprietarul unui animal domestic nu și a celor sălbatice care alcătuiesc fondul cinegetic.

Prin urmare, noțiunea de prejudiciu cauzat prin activitatea de vânat ilegal poate avea în vedere doar dauna asupra mediului și nicidecum cea adusă persoanei sau bunurilor sale (așa cum se definește prejudiciul ecologic *lato sensu*). Evident, pot exista și aici unele excepții, atunci când, spre exemplu, infracțiunea de vânat ilicit s-a comis pe un teren proprietate privată, unde deținătorul, în conformitate cu normativele prevăzute, întreține o gospodărie cinegetică, iar animalele

sălbatică întreținute pe acest teren îi aparțin cu drept de proprietate. În rest, prejudicierea resurselor regnului animal nu poate repercuta asupra sănătății sau bunurilor persoanei sub nici o formă.

Într-un alt context, anterior atribuirii unei definiții distincte prejudiciului rezultat din practicarea ilegală a activității de vânat, urmează să examinăm cu o specială atenție și noțiunea actuală atribuită în dreptul penal infracțiunii cu privire la vânatul ilegal în mod coroborat cu cea de prejudiciu ecologic expusă în doctrina de mediu. Aceasta se cere pentru a face clară prin delimitare activitatea legală de vânat de cea ilegală (braconaj).

De fapt, fără a face multă polemică, trebuie să menționăm că aceste două noțiuni (*vânat ilegal și prejudiciu cauzat prin activitatea de vânat*), de fapt, devin strâns legate și indică o consecutivitate a evenimentelor, efectelor activității calificate drept infracțiune. Se are în vedere aici că acțiunea în repararea prejudiciului adus regnului animal, care este una exercitată în urma invocării normelor cu privire la răspunderea civilă delictuală, poate fi declanșată după ce se constată săvârșirea unei infracțiuni calificată drept vânat ilegal.

Deci, în finalul studiului realizat asupra particularităților definirii prejudiciului ecologic cauzat prin activitatea de vânat ilicit vom încerca să formulăm noțiunea de prejudiciu ecologic, precum și cea a prejudiciului cauzat prin categoria activităților vizate.

Astfel, drept concluzie la cele analizate în textul lucrării, în consecutivitatea respectivă a expunerii, definim:

***Prejudiciu ecologic** - vătămare adusă factorilor de mediu direct cu posibile repercusiuni asupra sănătății și patrimoniului persoanelor deținătoare a bunurilor de mediu.*

***Prejudiciu ecologic cauzat prin activitatea ilegală de vânat** - constă din vătăările aduse faunei sălbatică de interes cinegetic prin activități și mijloace interzise de lege.*

Referințe bibliografice

1. Ardelean G. Particularitățile răspunderii subiective și obiective în dreptul mediului. Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” Ed. XI-a nr.1, Chișinău 2011.
2. Ardelean G. Dreptul Comercial, Ed. Bons Office, Chișinău 2014.
3. Codul Penal, aprobat prin Legea nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74.
4. Comentariul la codul Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. Monitorul Oficial nr. 72-74 din 14.04.2009.
5. Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218-XVI din 24.10.2008, MO 3-6/15 din 16.01.2009.

6. Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic a României nr. 407 din 9 noiembrie 2006.
7. Lupan E. Dreptul mediului. Tratat elementar, vol. II, Ed. Lumina Lex, București, 1997.
8. Lupan E. Tratat de dreptul protecției mediului. București: C.H. Beck, 2009.
9. Regulamentul gospodăriei cinegetice, anexa la Legea regnului animal nr. 439 din 27.04.1995, Monitorul Oficial Nr. 62-63 din 09.11.1995.
10. Trofimov I., Ardelean G., Crețu A. Dreptul mediului, Ed. Bons Office, Chișinău, 2015.
11. Galicenco A. K. Dreptul ecologic al Rusiei, Dicționar de termeni juridici, Moscova, 2008.